

ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย สังกเคราะห์ภาพรวม

ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

-

ชื่อนักวิจัย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

2559

ประเภทของงานวิจัย

หลักสูตรและการเรียนรู้

บทคัดย่อ

บทสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาพรวมของการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบฉบับนี้ จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสรุปภาพรวมของสภาพปัญหาปัจจุบันเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในทุกระดับการศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนากระบวนการของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับชั้น ให้มีความเหมาะสมกับบริบทการศึกษาของประเทศไทย

ปัจจุบันจำนวนสถานศึกษาของประเทศไทยในระดับต่างๆ ที่ดำเนินหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน ดังนี้ ระดับประถมศึกษาจำนวน 769 แห่ง มัธยมศึกษาจำนวน 707 แห่งอาชีวศึกษาจำนวน 173 แห่ง อุดมศึกษาจำนวน 82 แห่ง และการศึกษานอกระบบจำนวน 152 แห่ง โดยสรุปและสังเคราะห์

ภาพรวมของสภาพปัญหาปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในทุกระดับการศึกษาจากงานวิจัยจำนวน 5 เล่ม ได้เน้นการศึกษาจากปัจจัยหลักสำคัญ 6 ประการ คือปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ หลักสูตร สื่อการสอน ผู้สอน ผู้เรียน และความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

จากการสังเคราะห์งานวิจัยการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับการศึกษา ผู้วิจัยในแต่ละระดับการศึกษาได้นำเสนอภาพรวมของปัญหาและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทยในด้านต่างๆ

ทั้ง 6 ด้าน ไว้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการของไทยจัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกกระดับชั้น จัดทำแผนและยุทธศาสตร์ แผนแม่แบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทย

นอกจากนี้ ยังได้เสนอให้มีการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนแกนกลาง ที่จะสามารถนำไปใช้ร่วมกันทั้งประเทศได้ เพื่อแก้ปัญหาหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่มีความต่อเนื่องและขาดความเชื่อมโยงของแต่ละระดับ เสนอให้ภาครัฐจัดหางบประมาณสนับสนุนการสร้างห้องปฏิบัติการทางภาษาในสถานศึกษาที่เปิดการสอนภาษาจีน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะทั้งการฟังและการพูดได้อย่างเต็มที่ เห็นควรให้มีการเร่งรัดผลิตบุคลากรการสอนภาษาจีนชาวไทยที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องควรเน้นให้ครูผู้สอนมีบทบาทในการสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน โดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ นอกจากนี้ ยังเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งหน่วยงานที่จะเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับแหล่งทุนการศึกษาทางด้านภาษาจีน และโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการในแวดวงการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

📄 คำสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนภาษาจีน, การบริหารจัดการ, การเชื่อมโยง, หลักสูตร, สื่อการเรียนการสอน, ผู้สอน, ผู้เรียน, ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น, ปัญหาและอุปสรรค, การเรียนการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ, การ ศึกษาทุกระดับและทุกประเภท การศึกษา

📄 ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาพรวมของการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยฉบับนี้ เป็นการสังเคราะห์การวิจัยสภาพปัจจุบันและประเด็นปัญหาอุปสรรคของระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในทุกกระดับและประเภทการศึกษา โดยแยกเป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นการรวบรวมและศึกษาสังเคราะห์ข้อมูลจากผลงานวิจัยในระดับประถมศึกษาของ ดร.ททัย แซ่เจี๋ย (เมษายน : 2559) ข้อมูลผลงานวิจัยในระดับมัธยมศึกษาของ ดร.ภูวกร ฉัตรบำรุงสุข (เมษายน : 2559) ข้อมูลผลงานวิจัยในระดับอาชีวศึกษาของอาจารย์ กำพล ปิยะศิริกุล (เมษายน : 2559) ข้อมูลผลงานวิจัยในระดับอุดมศึกษาของ ผศ.ดร.นริศ วศินานนท์ (เมษายน : 2559) และข้อมูลผลงานวิจัยการศึกษานอกระบบของ ผศ.ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์ (เมษายน : 2559)

ผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นทั้งหมดนี้เป็นงานวิจัยในโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้ศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินการวิจัยดังกล่าว

ข้อมูลการวิจัยสภาพปัจจุบันและประเด็นปัญหาอุปสรรคของระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยทุกระดับและประเภทการศึกษา เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลปัจจุบันของสถานศึกษาในระดับต่างๆ ที่เปิดดำเนินหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน โดยปรากฏตัวเลขจำนวนสถานศึกษาในระดับต่างๆ คือ ระดับประถมศึกษา มีจำนวน 769 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 707 แห่ง ระดับอาชีวศึกษาจำนวน 173 แห่งระดับอุดมศึกษาจำนวน 58 แห่ง และการศึกษานอกระบบจำนวน 152 แห่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและสังเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาในภาพรวมของระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในระดับการศึกษา ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และศึกษานอกระบบ รวมทั้งความเชื่อมโยงของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาความร่วมมือด้านการศึกษาของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน จากผลงานวิจัยทั้ง 5 เล่ม ซึ่งเป็นผลงานวิจัยในโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอในเชิงนโยบายเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในภาพรวม รวมทั้งความเชื่อมโยงของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาและสังเคราะห์จากงานวิจัยในโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยปี พ.ศ. 2559 ของศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งหมด 5 เล่ม ดังนี้
 - (1) ผลงานวิจัยในระดับประถมศึกษาโดย ดร.หทัย แซ่เจี๋ย (เมษายน : 2559)
 - (2) ผลงานวิจัยในระดับมัธยมศึกษาโดย ดร.ภูวกร ฉัตรบำรุงสุข (เมษายน : 2559)
 - (3) ผลงานวิจัยในระดับอาชีวศึกษาโดย กำพล ปิยะศิริกุล (เมษายน : 2559)
 - (4) ผลงานวิจัยในระดับอุดมศึกษาโดย ผศ.ดร.นริศ วัฒนานนท์ (เมษายน : 2559)
 - (5) ผลงานวิจัยการศึกษานอกระบบโดย ผศ.ดร.กนกพร ศรีญาณลักษณ์ (เมษายน : 2559)
2. ศึกษาและสังเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยโดยเน้นการศึกษาจากปัจจัยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ ปัจจัยด้านการบริหารและการจัดการ หลักสูตรสื่อการสอน ผู้สอน ผู้เรียนและความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา/ที่เกี่ยวข้อง

สังเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

เป็นการสังเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาอุปสรรคการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทยในภาพรวมของระดับการศึกษาต่างๆ โดยแบ่งตามปัจจัยหลักสำคัญ 6 ประการของกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคด้านการบริหารและการจัดการ
2. ปัญหาและอุปสรรคด้านหลักสูตร
3. ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอน
4. ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้สอน
5. ปัญหาและอุปสรรคด้านผู้เรียน
6. ปัญหาและอุปสรรคด้านความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

จุดเด่นและข้อมูลใหม่จากผลงานวิจัยการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

ข้อมูลจากผลการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้พบจุดเด่นและข้อมูลใหม่ที่น่าสนใจในแต่ละระดับชั้นการศึกษา ดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา
2. ระดับมัธยมศึกษา
3. ระดับอาชีวศึกษา
4. ระดับอุดมศึกษา
5. การศึกษานอกระบบ

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาและสังเคราะห์ข้อมูลจากผลงานวิจัยในโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยปี พ.ศ. 2559 ของศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเชียศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวนทั้งหมด 5 เล่ม
2. จัดการสัมมนาระดมความคิดเห็นในขั้นตอนสุดท้ายของการวิจัย โดยศูนย์จีนศึกษาสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดการสัมมนา “การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย” ณ ห้องประชุมจุมภฏ-พันธุ์ทิพย์ ชั้น 4 อาคารประชาธิปไตย-รำไพพรรณี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันพฤหัสบดีที่ 7 เมษายน 2559 เวลา 8.00-16.00 น. เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน จากหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้บริหาร และครูผู้สอนภาษาจีนจากสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน นักวิจัยนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในแวดวงภาษาจีน โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและข้อเสนอแนะอันมีค่า และเป็นประโยชน์จากการประชุมครั้งนี้ มาปรับปรุงเนื้อหาของรายงานวิจัยฉบับนี้เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์งานวิจัยการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับการศึกษา ผู้วิจัยในแต่ละระดับการศึกษาได้นำเสนอภาพรวมของปัญหาและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทยในด้านต่างๆ ทั้ง 6 ด้าน ไว้อย่างเป็นรูปธรรม เช่น เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการของไทยจัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับชั้น จัดทำแผนและยุทธศาสตร์ แผนแม่แบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทย

อภิปรายผล

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอนภาษาจีน ในด้านการบริหารและการจัดการ มีข้อเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดตั้งหน่วยงานกลางที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนภาษาจีนในทุกระดับชั้น โดยหน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานที่จัดทำแผนและยุทธศาสตร์แผนแม่แบบการเรียนการสอนภาษาจีนของประเทศไทย เมื่อมีการจัดทำแผนแม่แบบแล้ว ยังต้องกำหนดและออกแบบกระบวนการของการเรียนการสอนให้มีความเชื่อมโยงกับกระบวนการอื่นๆ ในระบบของ

การจัดการเรียนการสอนภาษาจีน นั้นคือความเชื่อมโยงของกระบวนการต่างๆ ในแผนแม่แบบ กระบวนการในการเลือกตำราเรียนหรือ การเขียนตำรากระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียน และกระบวนการในการจัดทำระบบการทดสอบ เป็นต้น

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีน คือควรให้มีการจัดทำหลักสูตรภาษาจีน แกนกลางที่สามารถใช้ร่วมกันทั้งประเทศได้ จึงจะสามารถแก้ปัญหาหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่มีความต่อเนื่อง ขาดความเชื่อมโยงของแต่ละระดับลงได้ ขณะเดียวกันควรจะมีการปรับเปลี่ยนในด้านจำนวนคาบของเวลาเรียนให้มากขึ้น เพิ่มรายวิชาให้มีความหลากหลาย น่าสนใจ พร้อมกับควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาด้านสื่อการสอน คือ ภาครัฐควรจัดหางบประมาณสนับสนุนการสร้าง ห้องปฏิบัติการทางภาษาในสถานศึกษาที่เปิดการสอนภาษาจีนเนื่องจากประเทศไทยดำเนินการสอนภาษาจีนในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีการใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวันผู้เรียนภาษาจีนไม่มีโอกาสฝึกทักษะด้านการฟังและการพูดจากการดำเนินชีวิตประจำวันหรือจาก สภาพแวดล้อมที่เป็นจริง การสอนภาษาจีนในห้องปฏิบัติการทางภาษาจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะทั้งการฟังและการพูดอย่างเต็มที่ อีกทั้งยังมีส่วนกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานกับการได้ฝึกปฏิบัติใช้ภาษาอย่างจริงจัง ส่วนแนวทางการพัฒนา แบบเรียน กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้มีแบบเรียนภาษาจีนแกนกลางที่สามารถใช้ร่วมกันทั้งประเทศได้

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาด้านผู้สอนภาษาจีนคือ การเร่งรัดให้มีการผลิตบุคลากรการสอนภาษาจีนที่เป็นชาวไทยที่มีคุณภาพให้มากขึ้น เพื่อที่จะสามารถรองรับการพัฒนาและการขยายตัวของสาขาวิชาภาษาจีนในปัจจุบัน ซึ่งมีผู้สนใจ ศึกษาเป็นจำนวนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง และควรพึงพาครูอาสาสมัครชาวจีนให้น้อยลง เพื่อแก้ปัญหาเรื่องคุณภาพการสอนทั้งระบบอันเนื่องมาจากปัญหาครูอาสาสมัคร นอกจากนี้ ควรให้มีการจัดการอบรมด้านเทคนิคการสอนให้แก่ครูผู้สอนภาษาจีน หรือด้านความรู้เกี่ยวกับภาษาจีน หลักทฤษฎีการสอนภาษาจีนในประเทศไทยในทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาด้านผู้เรียนที่สำคัญคือ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน ซึ่งผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญยิ่งในการทำหน้าทึนี้ เนื่องจากผู้เรียนจำนวนมากจะรู้สึกที่ภาษาจีนเรียนยาก ตัวอักษรจีนเขียนยากจำยาก ครูผู้สอนวิชาภาษาจีนในระดับพื้นฐานจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยปรับทัศนคติต่างๆ เหล่านี้ของผู้เรียนโดยการสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน ซึ่งอาจจะใช้รูปแบบของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีหลากหลายและน่าสนใจ หรือการให้ทุนการศึกษาสำหรับผู้ที่มีผลการเรียนดี การจัดแข่งขันการคัดลายมือภาษาจีน ประกวดการพูดสุนทรพจน์จีน เป็นต้น นอกจากนี้จะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมแล้วยังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติในด้านดีได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

เสนอให้มีการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนแกนกลาง ที่จะสามารถนำไปใช้ร่วมกันทั้งประเทศได้ เพื่อแก้ปัญหาหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่มีความต่อเนื่องและขาดความเชื่อมโยงของแต่ละระดับ เสนอให้ภาครัฐจัดหางบประมาณสนับสนุนการสร้าง ห้องปฏิบัติการทางภาษาในสถานศึกษาที่เปิดการสอนภาษาจีน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกทักษะทั้งการฟังและการพูดได้อย่างเต็มที่ เห็นควรให้มีการเร่งรัดผลิตบุคลากรการสอนภาษาจีนชาวไทยที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องควรเน้นให้ครูผู้สอนมีบทบาทในการสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน โดยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ นอกจากนี้ยังเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งหน่วยงานที่จะเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เกี่ยวกับแหล่งทุนการศึกษาทางด้านภาษาจีน และโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการในแวดวงการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอเชิงนโยบายในภาพรวมของการพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศของระบบการศึกษาทั้งระบบของการเรียนการสอนภาษาจีนในปัจจุบัน ควรให้มีหน่วยงานกลาง เช่น กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งฝ่ายประสานงานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายนอก โดยเน้นภารกิจให้ชัดเจนในเรื่องการช่วยประสานงานและการเป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทุนการศึกษา แหล่งข้อมูลวิชาการด้านการเรียนการสอนภาษาจีน โครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้สถานศึกษาต่างๆ ในประเทศจะได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างเท่าเทียมกัน

www.thaiedresearch.org